

A Látrányi Puszta Természetvédelmi Terület puhatestű (Mollusca) faunájának felmérése

HÉRA ZOLTÁN

H-7400 Kaposvár, Hemann O. 59., Hungary

HÉRA Z.: *Basic malacological (Mollusca) research of the Látrányi Puszta Nature Conservation Area.*

Abstract: The purpose of this paper is to describe the mollusc fauna of the Látrányi Puszta Nature Conservation Area which covers 207 hectares and is significant for its high bio-diversity. The study also intends to point out the zoogeographically valuable species, and shows the effects of the destruction of the environment. It also gives suggestions on how to save natural values and how to develop methods to sustain the existing habitats. Due to the lack of available literature on the area, the data of earlier samplings and the material from the neighbouring collecting sites formed the base of the comparison.

Key words: habitats, protected species invasive molluscs

Bevezetés

Külső-Somogy a Dunántúli-dombságnak a Balatontól délre elterülő tájegysége, amely szerkezetileg, morfológiailag, éghajlati, talajtani szempontból legalább annyira elkülönül Belső-Somogy középtájától, mint flórája és faunája tekintetében. A 67-es számú főút, Látrány, Tetves-patak, Somogytúr település által határolt területen a felszín alacsony, északkeleti irányba lejt, legmagasabb pontján 143,1 méter, legalacsonyabb pontján 116,8 m tengerszint felett.

Néhány méterrel a felszín alatt felsőpannon balatoni üledékek húzódnak, bennük *Melanopsis* fajok és *Limnocardium* töredékek találhatók. (A 2001. évben a területen gázvezetékot telepítettek, ennek földmunkái nyomán ezek a rétegek is megfigyelhetők voltak, a közeli Disznós-kertben a fossziliák viszont a felszínen láthatók.) A terület nagy részét negyedidőszaki homok borítja, kisebb arányban a karbonátos homokon kialakult humszos erdőtalaj, illetve rétláp talaj is előfordul.

Éghajlatában szubmediterrán hatások érvényesülnek, tele viszonylag enyhe, a kiettség és a borítottság arányában a felmelegedés mértéke jelentős eltéréseket mutat. Bár Külső-Somogy nyári csapadékeloszlása szeszélyes területi előfordulású, Látrány térsége bőséges csapadékot kap (REÓTHY 1986).

Mivel a terület a Somogytúr - Orci meridiális völgyben húzódik, keletről a Karádi-hátság, nyugatról a Gamási-hát határolja, így észak-dél irányban nyitott, ezért különösen fontos az a körülmény, hogy éves viszonylatban az északias illetve délies szelek aránya mintegy 50%, míg a keleti és nyugati szelek 30%-os gyakoriságúak. Nyáron a kis sebességű szelek közül a déli, délnyugati szelek, míg az erősebb szelek közül az északias szelek az uralkodóak. Télen ez erősebb és gyengébb szelek is jellemzően északiasak, míg tavasszal és ősszel a délkeleti szelek. Ősszel, szeptember végén és október elején a szubmediterrán hatást közvetítő délies szelek aránya megnő. A szélcsendes időszak az egész évnek mintegy 20%-a. (BACSÓ 1959; ÁDÁM et al. 1981)

A meridiális helyzetű völgy legnagyobb vízfolyása a Tetves-patak, amely Balatonszemesnél torkollik a Balatonba. A Vadé-puszta melletti völgyi vízválasztója

mintegy 25 km távolságra van a tótól, Vízugyjtó területének nagysága mintegy 94 km², közepes vízhozama 0,2 m³/sec (ERDÉLYI 1961-1962). A Tetves-patakba torkolló kisebb vizek szélsőséges vízjárásúak. A kora tavaszi időszakban bővebb vízűek, a nyári hónapokban gyakorta kiszáradnak.

A kutatás célja a 223,58 hektáros kiterjedésű, rendkívül mozaikos élővilágú Látrányi Puszta Természetvédelmi Terület puhatestű (Mollusca) faunájának megállapítása, a zoológiai értéket jelentő fajok körének meghatározása, a terület élővilágát veszélyeztető hatások kimutatása és a természeti értékek megőrzését, az élőhelyek fenntartását célzó kezelési módokhoz ajánlások megfogalmazása. A területről nem állnak rendelkezésre irodalmi adatok, így csak a korábbi évek terepi adatai, valamint a közeli gyűjtési helyek anyagai szolgáltatnak csekély összehasonlítási alapot.

Anyag és módszer

A csiga és kagyló fauna mintavételezése a malakológiai kutatásokban általánosan alkalmazott mintavévi módszerekkel történt:

Egyeléses mintavétel valamennyi mintavévi területen.

Házatlan csigák helyszíni megfigyelése.

Fűhálózás, az anyag helyszíni szétválogatása.

A Tetves-patak és a Vízugyjtó-árok fluviatilis uszadékának (továbbiakban: molluszkum) begyűjtése, szárítás utáni válogatása.

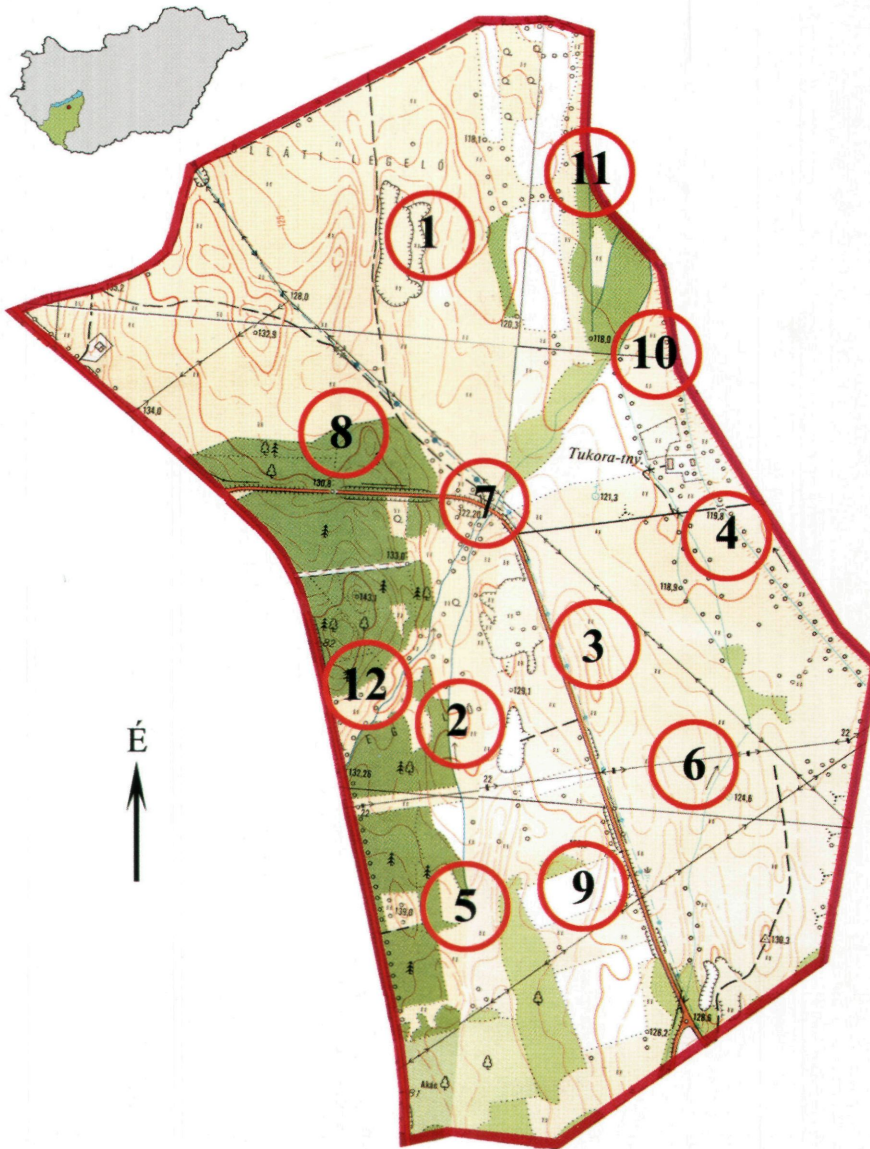
Izspalminta vétele a Tetves-patakból és a Vízugyjtó-árokból, majd az anyag 1 mm lyukbőségű szitán való szűrése, szétválogatása.

Talajfelszíni törmelék gyűjtése - mintavévi pontonként 1 dm³ -, majd ennek szárítás utáni válogatása.

A gyűjtött anyag a Somogy Megyei Múzeum Természettudományi Osztályának gyűjteményében került elhelyezésre.

Eredmények

A 2001. évi faunakutatás során 12 mintavévi területről 63 faj összesen 3249 példány került elő (1. táblázat). Kettő további faj jelenléte az 1999. évi gyűjtés alapján bizonyosra vehető: a *Zebrina detrita* (Müller, 1774) 2 fiatal példány a terület nyugati felének tölgyes sztyeppréjéről fűhálózással került elő, az *Acanthinula aculeata* (Müller, 1774) üres héját a Vízugyjtó-árok uszadéka tartalmazta. Így az ismertté vált fajok száma 65. Ezek többsége a természetvédelmi területen él, 7 faj azonban csak Tetves-patak által szállított molluszkumból került elő. Ezek az alábbi fajok: *Bithynia tentaculata*, *Bathyomphalus contortus*, *Sphyradium doliolum*, *Cochlodina laminata*, *Macrogastra ventricosa*, *Trichia hispida*, *Pisidium amnicum*. A *Sphyradium doliolum* feltehetően fosszilis példány, bár a fajt KLEIN (1992) Külső-Somogyból említi. A többi faj számára az élőhelyek egy része alkalmasnak látszik, megtelepedésük (előfordulásuk?) valószínűsíthető. Feltűnő a Planorbidae család fajainak alacsony száma, amelynek oka a terület erős vízvesztése lehet. A vízi fauna megmaradása szempontjából kedvezőtlen esemény a *Potamopyrgus antipodarum* megtelepedése a Tetves-patak és a Vízugyjtó árok vízében. A gyomosodó szegélytársulásokban már jelen van az *Arion lusitanicus* meztelencsiga. Nem került elő a faunából a *Vitrina pellucida* (Müller, 1774), amely Külső-Somogy más arid, homoktalajú területén gyűjthető állat, és többféle erdő-társulásban él (KLEIN 1992).

1. ábra: Mintavételi helyek a természetvédelmi területen

2. ábra: *Vertigo angustior* Jeffreys, 1830

3. ábra: *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849)

1. táblázat: A mintákból előkerült fajok

Fajok	1999-ben gyűjtött fajok												2001-ben összesen
	1. minta	2. minta	3. minta	4. minta	5. minta	6. minta	7. minta	8. minta	9. minta	10. minta	11. minta	12. minta	
1. <i>Viviparus contectus</i>	+				1			1					2
2. <i>Potamopyrgus antipodarum</i>	+											51	51
3. <i>Bithynia tentaculata</i>	+									2			2
4. <i>Valvata cristata</i>	+				1			1		1			3
5. <i>Galba truncatula</i>	+	2	1				5			4			12
6. <i>Radix peregra</i>	+							21		1	6		28
7. <i>Stagnicola palustris</i>	+		2		1								3
8. <i>Aplexa hypnorum</i>							1						1
9. <i>Physa fontinalis</i>	+							1					1
10. <i>Anisus spirorbis</i>	+	3			8		10	6		5	2		34
11. <i>Bathyomphalus contortus</i>	+									2			2
12. <i>Planorbis planorbis</i>	+				2								2
13. <i>Carychium minimum</i>	+	10	30				5	45		12		2	104
14. <i>Carychium tridentatum</i>	+		18					38		2			58
15. <i>Oxyloma elegans</i>											2		2
16. <i>Succinea oblonga</i>	+	2	27		1		45	6		16	1		98
17. <i>Succinea putris</i>	+	1	2				1	1		12			17
18. <i>Cochlicopa lubrica</i>	+	16	10		6		4	32		76		1	833
19. <i>Cochlicopa lubricella</i>	+		1	2				1	2	3		5	14
20. <i>Columella edentula</i>	+							3				1	4
21. <i>Truncatellina cylindrica</i>	+	7		14		3	3	10	7	14		7	65
22. <i>Vertigo angustior</i>	+		9					2		10			21
23. <i>Vertigo antivertigo</i>	+	2	5					6					13
24. <i>Vertigo moulinsiana</i>	+		1					3		1			5
25. <i>Vertigo pygmaea</i>	+	8	17				6	30		53			114
26. <i>Sphyradium doliolum</i>										1			1
27. <i>Pupilla muscorum</i>	+	11	5	1			5	39	1	516		3	581
28. <i>Granaria frumentum</i>	+			20		3				7	27	2	59
29. <i>Acanthimula aculeata</i>	+												0
30. <i>Vallonia costata</i>	+	2	4		1	2		21	1	128	1	7	167
31. <i>Vallonia enniensis</i>	+	3	24		3		11	19		18			78
32. <i>Vallonia pulchella</i>	+	6						26		118	1	1	152
33. <i>Chondrula tridens</i>	+			3					11	1			15
34. <i>Zebrina detrita</i>	+												0
35. <i>Punctum pygmaeum</i>	+							4		6			10
36. <i>Arion lusitanicus</i>								7					7
37. <i>Arion subfuscus</i>	+								2			2	4

1. táblázat folytatása

Fajok	1999-ben gyűjtött fajok	Minták												2001-ben összesen	
		1. minta	2. minta	3. minta	4. minta	5. minta	6. minta	7. minta	8. minta	9. minta	10. minta	11. minta	12. minta		
38. <i>Aegopinella minor</i>	+								1					4	5
39. <i>Aegopinella ressmanni</i>														2	2
40. <i>Daudebardia rufa</i>							1								1
41. <i>Nesovitrea hammonis</i>						25								4	29
42. <i>Oxychilus draparnaudi</i>	+							1			3				4
43. <i>Vitrea crystallina</i>	+	1						4			5				10
44. <i>Zonitoides nitidus</i>	+	19	5				1	39			86	1			151
45. <i>Limax flavus</i>	+								2						2
46. <i>Limax maximus</i>	+								4						4
47. <i>Deroceras agreste</i>	+								1						1
48. <i>Eucomilus fulvus</i>	+	2	2			5		6	3		4				22
49. <i>Cecitoides acicula</i>	+							5			11				16
50. <i>Clausilia pumila</i>	+	2						1			49	1			53
51. <i>Cochlodina laminata</i>											7				7
52. <i>Macrogastera ventricosa</i>											30				30
53. <i>Bradybaena fruticum</i>	+	7	3					7	1		6			4	28
54. <i>Cepaea vindobonensis</i>	+		2				1		2					8	13
55. <i>Euomphalia strigella</i>											1			1	2
56. <i>Helicella obvia</i>	+			47		4					30			1	82
57. <i>Helicopsis striata</i>	+			40							13				53
58. <i>Helix pomatia</i>	+		1					1	1					3	6
59. <i>Monacha cartusiana</i>	+	4	1	1				1	3	5	5	1	5	5	26
60. <i>Perforatella incarnata</i>											3			1	4
61. <i>Perforatella rubiginosa</i>	+	6	9		3			1				18			37
62. <i>Trichia hispida</i>	+										86				86
63. <i>Pisidium amnicum</i>	+										4				4
64. <i>Pisidium casertanum</i>	+							1			1	1			3
65. <i>Sphaerium corneum</i>											1	4			5
egyedszám:		114	179	128	27	43	109	379	31	66	2037	72	64		

2. táblázat: A védett fajok természetvédelmi megítélése a különböző fajsztintú listákon

Faj:	<i>Vertigo angustior</i>	<i>Vertigo moulinsiana</i>	<i>Helix pomatia</i>
Hazai védelme:	védett	védett	védett
Eszmei értéke:	2 000 Ft	2 000 Ft	2 000 Ft
Védetté nyilvánítás éve:	1993	2001	1993
IUCN Red List 1990	Veszélyeztetett (V)	Veszélyeztetett (V)	Ritka (R)
IUCN Red List 1994	Információ hiányos (K)	Nincs a listán (NL)	-
IUCN Red List 1996	Alacsony kockázatú (LR/ cd -) védelem függő faj	Alacsony kockázatú (LR/ cd -) védelem függő faj	-
IUCN Red List 2000	Alacsony kockázatú (LR/ cd -) védelem függő faj	Alacsony kockázatú (LR/ cd -) védelem függő faj	nem veszélyeztetett
CORINE Biotopes	+	+	+

A területről előkerült puhatestűek fajlistája:

GASTROPODA

Viviparidae

Viviparus contectus (Millet, 1813)

Hydrobiidae

Potamopyrgus antipodarum (Gray, 1843)

Bithyniidae

Bithynia tentaculata (Linnaeus, 1758)

Valvatidae

Valvata cristata Müller, 1774

Lymnaeidae

Galba truncatula (Müller, 1774)

Radix peregra (Müller, 1774)

Stagnicola palustris (Müller, 1774)

Physidae

Aplexa hypnorum (Linnaeus, 1758)

Physa fontinalis (Linnaeus, 1758)

Planorbidae

Anisus spirorbis (Linnaeus, 1758)

Bathymphalus contortus (Linnaeus, 1758)

Planorbis planorbis (Linnaeus, 1758)

Carychiidae

Carychium minimum Müller, 1774

Carychium tridentatum (Risso, 1826)

Succineidae

Oxyloma elegans (Risso, 1826)

Succinea oblonga Draparnaud, 1801

Succinea putris (Linnaeus, 1758)

Cochlicopidae

Cochlicopa lubrica (Müller, 1774)

Cochlicopa lubricella (Porro, 1838)

Vertiginidae

Columella edentula (Draparnaud, 1805)

Truncatellina cylindrica (Férussac, 1807)

Vertigo angustior Jeffreys, 1830

Vertigo antivertigo (Draparnaud, 1801)

Vertigo moulinsiana (Dupuy, 1849)

Vertigo pygmaea (Draparnaud, 1801)

Orculidae

Sphyradium doliolum (Brugüicre, 1792)

Pupillidae

Pupilla muscorum (C. Linnaeus, 1758)

Chondrinidae

Granaria frumentum (Draparnaud, 1801)

Valloniidae

Acanthinula aculeata (Müller, 1774)

Vallonia costata (Müller, 1774)

Vallonia enniensis (Gredler, 1856)

Vallonia pulchella (Müller, 1774)

Enidae

Chondrula tridens (Müller, 1774)

Zebrina detrita (Müller, 1774)

Endodontidae

Punctum pygmaeum (Draparnaud, 1801)

Arionidae

Arion lusitanicus Mabille, 1868

Arion subfuscus (Draparnaud, 1805)

Zonitidae

Aegopinella minor (Stabile, 1864)

Aegopinella ressmanni (Westerlund, 1833)

Daudebardia rufa (Draparnaud, 1805)

Nesovitrea hammonis (Ström, 1765)

Oxychilus draparnaudi (Beck, 1837)

Vitrea crystallina (Müller, 1774)

Zonitoides nitidus (Müller, 1774)

Limacidae

- Limax flavus* Linnaeus, 1758
Limax maximus Linnaeus, 1758

Agriolimacidae

- Deroceras agreste* (Linnaeus, 1758)

Euconulidae

- Euconulus fulvus* (Müller, 1774)

Ferussaciidae

- Ceciloides acicula* (Müller, 1774)

Clausiliidae

- Clausilia pumila* Pfeiffer, 1828
Cochlodina laminata (Montagu, 1803)
Macrogastra ventricosa (Draparnaud, 1801)

Bradybaenidae

- Bradybaena fruticum* (Müller, 1774)

Helicidae

- Cepaea vindobonensis* (Férussac, 1821)
Euomphalia strigella (Draparnaud, 1801)
Helicella obvia (Menke, 1828)
Helicopsis striata (Müller, 1774)
Helix pomatia Linnaeus, 1758
Monacha cartusiana (Müller, 1774)
Perforatella incarnata (Müller, 1774)
Perforatella rubiginosa (Schmidt, 1853)
Trichia hispida (Linnaeus, 1758)

BIVALVIA**Shaeriidae**

- Pisidium amnicum* (Müller, 1774)
Pisidium casertanum (Poli, 1791)
Sphaerium corneum (Linnaeus, 1758)

A fajok védelmének helyzete

A területen élő puhatestűek közül 3 faj védett (2. táblázat). Mindhárom szerepel a veszélyeztetett fajok adatbázisában (DOC. URL 1.). A *Vertigo* fajok fennmaradása csak élőhely megőrzési programokkal biztosítható. A *Helix pomatia* veszélyeztetettségének megítéléséhez nem áll elegendő adat rendelkezésre. Fokozottan védett molluszká nem él a térségben.

*A védett fajok bemutatása***1. *Vertigo angustior* Jeffreys, 1830 = Balogcsiga**

Az állat leírása: Háza tojásdad alakú, balra csavarodó. Főként középső kanyarulatain jól megfigyelhető finom, szabályos vonalkázottsága. Héja fénylő, sárgás vagy vörösesbarna színű. Csúcsrésze tompa, kanyarulatok kevésbé domborúak, számuk 5-6. Utolsó kanyarulatán a szájadéktól kiindulva egyre sekélyebbé váló barázda fut hátrafelé, a barázda alatt és a szájadék mögött a ház erősen megduzzadt. Szájadéka csaknem szív alakú, szegélye éles, kissé kihajló, benne rendszeren 4 fogszerű lemez található. Az állat érdekessége, hogy fajrokonaihoz hasonlóan csak szemtartói vannak, tapogatói nincsenek. Lába rövid, talpa három pástára tagolódik. Házát ferdén fölfelé tartva hordja. Hímnős állat.

Átlagos méretei: magassága 1.5-2 mm, szélessége 0.9-1 mm.

Életmódja: A mészben gazdag élőhelyeket kedveli. Közép-európai lelőhelyei nedves élőhelyek, mocsarak, tópartok, égerlápok, lápok. A talaj felszínén, növények és törmelekek között él.

A faj előfordulása: Európa mérsékelt övi részében él Portugáliától a Kaukázusig. A síkság és az alacsony hegyvidék állata. Hazánkból elszórt előfordulási adatai vannak a Dunántúli-középhegységből, az Északi-középhegységből, az Alföld egyes pontjairól és délnyugati dombvidékeinkről.

2. *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849) = Nagy hasascsga

Az állat leírása: Háza tojásdad, 5 meglehetősen domború kanyarulattal, amelyek közül az utolsó jelentősen megnövekedik, akár a ház magasságának kétharmadát is kiteheti. Szájadéka kissé háromszögletű, szívet formázó, benne 4, ritkábban 5 fog látható.

Szájadékának pereme finoman kihajló, mögötte erős tarkóduzzanat, belsejében fejlett fehér zománcduzzanat van. A héj színe sárgás- vagy vörösesbarna, áttetsző, erős fényű, síma felületű.

Átlagos méretei: magassága 2,0 - 2,7 mm, szélessége 1,5 mm.

Életmódja: A vizes élőhelyek lakója. Tipikus a mocsaras, ingoványos területeken, a nádasokban és a sással borított tó- vagy folyópartokon, felmászik többféle növényfaj (*Typha*, *Iris*, *Glyceria*, stb.) leveleire illetve szárára, nem ritkán 30 cm-rel a talaj felett, vagy a víz fölé hajló hajtásokon tartózkodik. A növényeken élősködő gombafonalakkal táplálkozik (Soós, 1943). A nyirkos erdőket, bozótosokat is kedveli, ősszel és kora tavasszal a földön, moha, lehullott lomb és törmelék alatt él. A gyakran kaszált vagy legeltetett területen nem marad meg (POKRYSZKO 1990)!

A faj előfordulása: Atlanti-mediterrán (talán holarktikus) faj, de fellelhető a Brit-szigetek déli részén, Dániában és Svédország illetve Litvánia legdélibb területein. A faj elterjedésének déli határa nem pontosan ismert.

3. *Helix pomatia* Linnaeus, 1758 = Éti csiga

Az állat leírása: Háza gömbded-kúpos, 5 kanyarulatú, enyhén kiemelkedő tekerccsel és tompa csúccsal. Héja erős, szabálytalanul vonalkázott, gyenge fényű. Alapszíne lehet fehéresszürke, sárgásbarna vagy sötétebb barna, amelyet jellemzően 5 öv díszít, de az övek színezete gyakran halvány és határaik is egybemosódnak. Köldöke nagyon szűk, a ráhajló perem csak egy keskeny rést hagy szabadon belőle. Szájadéka tág, kerekded, szegélye megvastagodott, ajakduzzanata fehér vagy ibolyás árnyalatú.

Átlagos méretei: magassága 27-49 mm, szélessége 39-49 mm.

Életmódja: Bozótosokban, ligetekben, ritkás erdőkben, aljuknál növényzettel benőtt sziklákon és falakon, valamint kertekben él. Egyaránt előfordul nedves, nyirkos és szárazabb helyeken, a közvetlen napfényt kerüli, így a gyér növényzetű, melegebb lankákon ritkább. Főként a talajon tartózkodik, de megmássza az erősebb lágyszárú növényeket is. Fákra, falakra, sziklákra csak alacsony magasságig megy fel. Házát télen szilárd, fehér színű fedővel (epiphragma) és több hártvás lemezzel zárja le.

A faj előfordulása: Délkelet- és közép-európai faj, előfordul Skandinávia déli részén, a Balkán északi részén Macedóniáig. Nyugat-európai elterjedése jórészt elhurcoláson, illetőleg mesterséges megtelepítésen alapszik, mert a kolostorok és várak körül étkezési célokra tenyésztették. Főként az alacsonyabb fekvésű helyeket, síkságokat és dombvidékeket kedveli, magasabb hegyvidékeken ritkább. Nálunk általánosan elterjedt, de állományainak nagysága erősen eltérő, s helyenként a kíméletlen gyűjtés miatt vézsesen megritkult. A vizsgált terület valamennyi nedves élőhelyén megtalálható.

A fauna invázió fajai

Behurcolt, egyértelműen idegen eredetű, terjedőképes, potenciálisan vagy ténylegesen is agresszív faunaelemek a területen:

Potamopyrgus antipodarum (Gray, 1843)

A faj világszerte terjed, így hazánkban is mind több felszíni vízfolyásban előfordul. Igen ellenálló faj. Detritusszal és algákkal táplálkozik. Jól tűri a vízszennyezést és az időszakos kiszáradást is elviseli. Hím példányait még nem észlelték, szűznemzéssel szaporodik. Terjedése jelenlegi ismereteink szerint nem megakadályozható.

A Tetves-patakban és mellékvízeiben egyaránt jelen van.

Arion lusitanicus Mabille, 1868

Délnyugat-Európából és az Ibériai-félszigetről ismert faj. Hazánkban bizonyíthatóan 1986 óta van jelen (VARGA et al., 1995).

Terjedésének megakadályozására hatékony módszer nem ismert. Rejtett életmódot folytat. Estétől hajnalig jár táplálkozni, az erős fényt, a tűző napot és a szelet kerüli., bár

kevésbé érzékeny rá, mint más meztelencsiga fajok. Kevés csigapredátor fogyasztja az állatot keserű íze, rágóssága és bőséges nyálkatermelése miatt (GRABER & SUTER 1995).

Elsősorban növényi táplálékot fogyaszt - ebből fakadó a kártétele is. Évente több pe-terakási időszak is van.

A Tetves-patak mellékéről került elő. Populációjának nagysága várhatóan rohamosan növekedni fog.

Az élőhelyek jellemzése, állatföldrajzi vonatkozások

1. és 6. mintaterület: A homokbuckák között kialakult mélyedésekben a pannon üledék fölött kialakult vizes élőhelyen mocsári vegetáció található. Sajátosságaiból adódóan változó vízborítású a biotóp, jellemző a vízkedvelő fajok magas aránya. Karakterfajai holarktikus és eurosibériai fajok, amelyek a kedvezőtlenebb nyári időszakban a vízben bővebb pontokon kumulatív eloszlást mutatnak.

2. mintaterület: Az égeres talaján a korábbi években összegyűlt törmelék rendszeres vízborításra utal. A vizsgált időszakban a terület száraz volt. Az itt élő ritka, védett, apró termetű védett csigafajok populációjának fennmaradása szükségessé teszi az élőhely rekonstrukcióját. Malakológiai szempontból a jelenlegi, erősen kiszáradt állapotában is a természetvédelmi terület egyik legértékesebb része.

4. mintaterület: Faunája a rendszeres kaszálás okozta hirtelen száradás következtében szegényebb, bár fajösszetételében az állandó vízellátású terület élővilágára emlékeztet.

3., 5. és 9. mintaterület: A homoktakarón kialakult száraz sztyepp-társulásokban délies elterjedésű, szárazságtűrő fajok az uralkodók. Érdekes színező elem a fenyőerdő vastag avarjában a nagyszámú *Nesovitreia hammonis* előfordulása.

7. és 10. mintaterület: A Vizgyűjtő-árok-ból előkerült molluszkum a magasabb térszínnek erdőtársulásainak faunáját reprezentálja, míg a Tetves-patak domináns fajai egyértelműen a patak melletti kaszált területekről származnak. A fajok magas száma a vizgyűjtő-terület nagyságának és a felsőbb szakaszokon levő kis számú természetes szűrőnek köszönhető.

8. mintaterület: A homokpuszta melletti száraz fenyőerdő erősen bolygatott, faunája szegényes, az itt deponált háztartási hulladék alól számos meztelencsiga került elő.

11. mintaterület: A Tetves-patak vizsgált szakaszán gyűjtött iszapminta szegényes vízi faunát mutat. A patak vízhozama erősen ingadozó, magas víz esetén közvetítője lehet a felsőbb szakaszon élő puhatestűeknek. Erre utal a kaszált területek felső talajrétegében fellelt számos vízcicsiga héjmaradvány.

12. mintaterület: A vizsgált terület száraz sztyepp-rét és fiatal tölgyes mozaikja. A lombos fajok arányát növelve értékes csigacönózis alakulhat ki a területen.

Összefoglalás

A Látrányi Puszta Természetvédelmi Területről az elmúlt 3 évben 65 molluszka került elő. Közülük 3 faj védett, a *Vertigo moulinsiana* populáció fennmaradásának feltétele a vizes élőhelyek megmaradása, az égeres menti területek kaszálásának mellőzése. Jelen van 2 invázió puhatestű is, amelyek visszaszorítására nincs hatékony módszer. Az élőhelyek mozaikossága miatt a puhatestű fauna is eltérő karakterű fajokból áll, amelyek sok esetben egymás közvetlen közelében fordulnak elő. A populációk hosszú távú fennmaradása érdekében szükséges a terület egykori bővebb vízellátottságának helyreállítása, a terület határainak kibővítése.

Irodalom

- ÁDÁM L., MAROSI S., SZILÁRD J. 1981: A Dunántúli dombság. (Dél-Dunántúl). - Magyarország tájféldrajza 4. - Akad Kiadó, Budapest
- BACSÓ N., KAKAS J., TAKÁCS L. 1959: Magyarország éghajlata Budapest
Document Url 1.: <http://www.unep-wcmc.org/species/animals/index>
- ERDÉLYI M. 1961-1962: Külső-Somogy vízföldtana. Hidrológiai Közlemény 41.-42.
- GRABER, C. & SUTER, H. 1995: Schneckenbekämpfung ohne Gift. Verlag Frank-Kosmos, Stuttgart.
- KLEIN K., 1992: Somogy megyei erdőtüpusok csigagagyüttesceinck vizsgálata - Malakológiai Tájékoztató 11: 59-68.
- POKRYSZKO, B. 1990: The Vertiginidae of Poland (Gastropoda: Pulmonata: Pupilloidea) - a systematic monograph. Annales Zoologici, vol. 43, no 8, pp. 257.
- REÓTHY F. 1986: Balatonföldvár. A Balatonföldvári Tanács kiadványa
- SOÓS L. 1943: A Kárpát-medence Mollusca faunája - Budapest: pp.138.
- VARGA A. - BÁNKÜTI K. - KOVÁCS T. 1995: Az Arion lusitanicus Mabille, 1868 magyarországi terjedése - Malakológiai Tájékoztató 14: 17-20.

Basic malacological (Mollusca) research of the Látványi Puszta
Nature Conservation Area.

ZOLTÁN HÉRA

In the past three years, 65 mollusc species were found in the Látványi Puszta Nature Conservation Area. Three of the collected species are protected: *Vertigo angustior* Jeffreys, 1830, *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849), *Helix pomatia* Linnaeus, 1758.

The protection of wet habitats and suspension of regular mowing and grazing on the areas near alder swamps/fens are of crucial importance for the survival of *Vertigo moulinsiana*. Two invasive molluscs, *Potamopyrgus antipodarum* (Gray, 1843) and *Arion lusitanicus* Mabille, 1868 can also be found here and there is no effective method known to suppress them. Due to the scattered localities, the mollusc fauna consists of species with diverse characteristics, which in most cases occur in close vicinity. In order to maintain the population in the long run, it is highly important to restore the original rich water supply and extend of the area of the habitats.

The collected material was placed in the care of the Natural History Department of Somogy County Museum.